

Docente Vija Tipaine – Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieri

Regīna Kleina, Ivanda Franckeviča

Rīgas Stradiņa universitāte, Patoloģijas katedra, Latvija

Ievads. Vija Tipaine dzimusi 1931. gada 14. novembrī Rīgā. Docente ir bijusi RMI, vēlāk AML un RSU docētāja no 1967. līdz 2014. gadam. V. Tipaine brīvprātīgi darbojas organizācijā “Daugavas Vanagi” (DV) Latvijā kopš 1994. gada. V. Tipaine ir bijusi RSU Ārstniecības fakultātes Zinātniskās padomes sekretāre, Latvijas Patologu asociācijas sekretāre. Viņa ir vadījusi nodarbības un lasījusi lekcijas MF, SF, SVF, MZF studentiem. Patoloģe V. Tipaine ir strādājusi P. Stradiņa KUS Patoloģijas institūtā un RAKUS Patoloģijas centrā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis ir raksturot Viju Tipaini kā Triju Zvaigžņu ordeņa V šķiras kavalieri, par kuru viņa kļuva 2016. gada maijā. Pētījumā izmantojam sarunu audiogrammas ar docenti, viņas ģimenes personīgā, RSU arhīva un VEF muzeja materiālus, kā arī katedras foto albumus, interneta vietnes un avīžu rakstus.

Rezultāti. Docentei V. Tipainei piešķirtā augstā apbalvojuma iniciators bija DV apvienība, kurā daktare aizvien vēl darbojas. Viņa pieņem, sadala un arī nogādā medikamentus un dažādas medicīnas preces no tautiešiem ASV, Anglijā, Vācijā Latvijas karavīriem, leģionāriem un viņu ģimenēm. Garas stundas tiek pavadītas arī sarunās ar vecajiem vīriem par vēsturi, viņu ikdienu un veselību. V. Tipaine par DV mērķu sekmēšanu ir apbalvota ar DV krūšu nozīmi zeltā un ar 1991. gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīmi. Piešķirtais valsts apbalvojums ir arī augsts novērtējums docentes darbam RSU Patoloģijas katedrā un viņas sabiedriskajām aktivitātēm mūsu *Alma mater*, jo 47 gadi godam nostrādāti vienīgajā darba vietā. Līdztekus pedagoģiskajam darbam docente ir veikusi zinātniskos pētījumus, 1968. gadā aizstāvējusi disertāciju par limfmezglu patoloģiju un ir 80 publikāciju autore par attiecīgajam laikam un onkoloģijai aktuālām morfoloģijas problēmām. Viņa ir aktīvi iesaistījies studentu zinātnisko darbu vadīšanā un ir līdzautore izgudrojumam (Polimēru atvasinājumu veidošana, 1971). V. Tipaine bija neatsverama kolēģe katedrā, jo nekad neatteicās izpalīdzēt vai aizvietot kādu lektoru.

Svarīgs, skumjš, bet, kā saka pati docente, stiprinošs un vēlāk enerģizējošs ir Sibīrijas izsūtījuma periods. Ģimene tika izsūtīta 1949. gadā uz Tālajiem Austrumiem Amūras apgabalā, vēlāk uz Blagoveščensku, jo V. Tipaines tēvs Aleksandrs Tipainis bija viens no VEF dibinātājiem, par ko liecina piemiņas plāksne pie bijušās Galvenā pasta ēkas Aspāzijas bulvārī 5. Viss sākas ar radioaparātu “Lācītis” būvi 1924. gadā, tad darbs Pasta un telegrāfa departamentā par vecāko inženieri, no 1940. gada – Elektrosakaru inspekcijas vadītājs, tad darbs Rīgas Telefona tīkla mērgrupā un Rīgas Elektromehāniskajā tehnikumā. Blagoveščenskā Vija pabeidza vidusskolu, kuru viņa bija sākusi Rīgas 3. vidusskolā. Atgriežoties Latvijā, V. Tipaine absolvēja RMI (1957–1963), sekmīgi pabeidza klīnisko ordinatūru un aspirantūru. Studiju gados RMI un darba gaitu sākumā V. Tipainei daudz palīdzēja profesori P. Stradiņš un S. Iljinskis. Klīniskajā darbā V. Tipaine ir diagnosticējusi tūkstošiem slimnieku biopsiju, operācijas materiāla un autopsiju gadījumu mikropreparātus.

Secinājumi. Augstais valsts apbalvojums V. Tipainei ir pateicība par spēju veltīt savu dzīvi un kalpot Latvijas valstij, augstākajai izglītībai un medicīnai. Docente V. Tipaine ir daudzpusīga personība, paraugs citiem RSU docētājiem. Viņa ir spējusi savienot pedagoģisko, klīnisko darbu ar nesavtīgām sabiedriskām aktivitātēm augstskolā un DV organizācijā. Triju Zvaigžņu ordeņa V šķiras apbalvojums ir novērtējums un pateicība visai Tipaiņu ģimenei par nelokāmību, par principālītāti, par tautiskumu un patriotismu daudzu gadu garumā.